

Paarden beoordelen (1)

Door Karel de Lange

De evolutie en de zwaartekracht

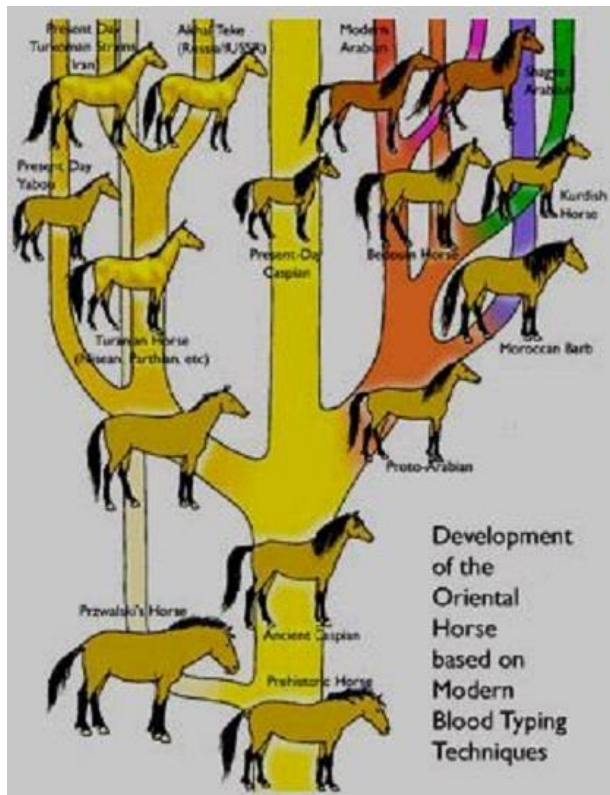
Om een paard goed te kunnen beoordelen is het van belang om eerst na te gaan waar het paard, dat wij ongevraagd uit de natuur hebben gehaald, evolutionair vandaan komt en hoe het in de loop der eeuwen zijn verdere ontwikkeling in onze geschiedenis heeft ondergaan. Want laten we een ding voorop stellen wij zijn niet in staat om betere dieren, zoals bijvoorbeeld leeuwen, giraffes, zebra's, neushoorns of elanden, te fokken dan de natuur. Een fokkerij waar de natuur miljoenen jaren over heeft gedaan en waar de zwaartekracht allesbepalend is. Elk zoogdier heeft dus een aangepast skelet met een skeletmechaniek verkregen dat hem in staat stelt om het gewicht in balans te kunnen verplaatsen. Dat eeuwige durende concept van de natuur kost de minste energie en kracht en levert de meeste efficiency met een lange levensduur op. We kunnen dus heel leren van de natuur als we proberen het door de evolutie ontwikkelde systeem te volgen of in elk geval zo dicht mogelijk te benaderen. Want hoe dichter ons paard bij zijn evolutionair verworven waarden staat, des te beter zal het ook bij ons functioneren.

Wilde Paarden

Tja en dan lopen we gelijk tegen het probleem aan dat de wilde paarden nagenoeg door de homo sapiens zijn uitgeroeid en zeker de Oriëntaalse paarden waar praktisch al onze huidige rassen van afstammen. Lange tijd hebben wetenschappers gemeend dat de bron van onze huidige paarden bij de Przewalski gezocht moest worden.

Wat menig hippoloog al vermoedde is met name door de huidige DNA-test onomstotelijk vast komen te staan dat dit niet het geval kan zijn. Bovendien heeft de Przewalski meer chromosomen (66 chromosomen) gewone paarden hebben er 64, kruisen is echter wel mogelijk. Uit de bijgaande genetische "tree" blijkt dat het Kaspische paard de bron van alle onze huidige rassen is.

Interesse

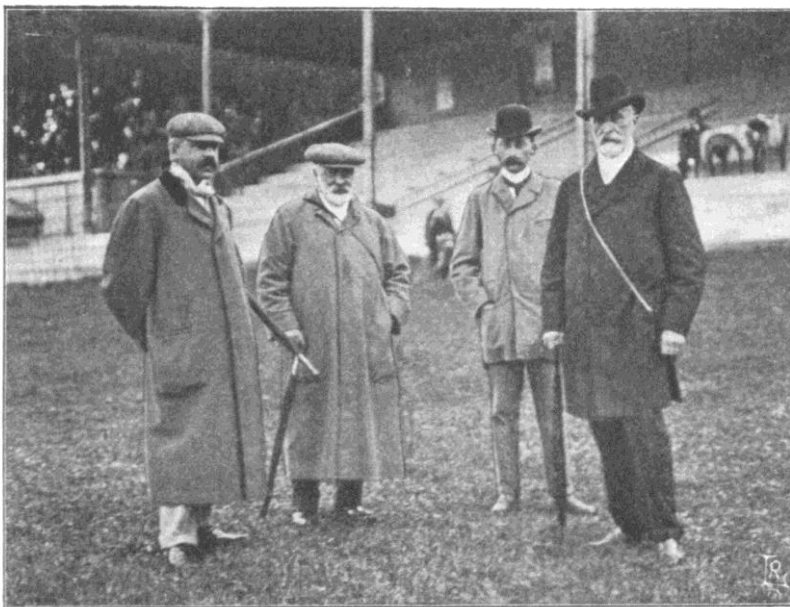
Als kind was ik al gefascineerd door de machtige NWP-paarden die mijn grootvader had en in de loop der jaren ben ik mij steeds meer in deze materie beginnen te verdiepen. Door mijn werk heb ik jarenlang over heel de wereld gereisd en overal waar het mogelijk was heb ik naar paarden gekeken en met paardenmensen gesproken. Intussen verzamelde ik ook steeds meer boeken en naar mate dat die stapel (inmiddels 122) zich uitbreidde kwam ik er ook steeds meer achter dat er over paarden heel veel is geschreven en dat wij eigenlijk maar heel beperkt bezig zijn en ook nog denken dat wij het veel beter weten dan de mensen van vroeger. Niets is minder waar. In een paar decennia hebben wij het voor elkaar gekregen om de levensduur van een paard met meer dan de helft terug te brengen en verdienen dierenartsen, paardenklinieken, fysiotherapeuten en allerlei andere alternatieve hulpverleners goud geld aan de matige paarden die er momenteel geproduceerd worden. In deze beschouwing zal ik dan ook uitvoerig in gaan op wat hiervan de oorzaken en hoe die te

voorkomen zijn. Maar dat is iets voor later. Allereerst moeten we weten hoe een paard in elkaar hoort te zitten (ongeacht of het nu een spring- dressuur- men- eventing- of recreatiepaard is) en hoe een dergelijk functioneel paard gefokt kan worden.

Analyse

Zoals gezegd hebben wij geen wilde Oriëntaalse paarden meer om te kunnen onderzoeken hoe die paarden fysiek en mentaal in elkaar steken, hoe ze langdurig kunnen overleven, hoe ze zich tegen hun natuurlijke vijanden beschermen en verdedigen en hoe de selectie en voortplanting (fokkerij) tot stand komt. Ik ben daarom begonnen steeds verder in de geschiedenis terug te gaan en uiteindelijk beland je dan bij de Perzen, Egyptenaren, Grieken, Romeinen en later de Arabieren en Noord-Afrikaanse volken want aan die volken hebben wij onze paarden te danken. Intussen had ik de boeken van Oberlandstallmeister Dr. Gustav Rau en alle andere vroegere Landstallmeisters grondig bestudeerd. De Landstallmeisters spraken altijd over het "Das Gleichgewicht" (het evenwichtsmodel).

Landstallmeister Lehndorff: *"Sinds eeuwen voeden we foutenkijkers op, terwijl het er vandaag nog veel meer dan vroeger op aankomt, mensen op te leiden die in staat zijn de te verwachten prestatievaardigheid te beoordelen, want alleen dit bepaalt de waarde van een paard. Men moet in staat zijn de algemene kwaliteit van een paard te herkennen, kleine en zelfs grote fouten beïnvloeden in veel gevallen de prestatie niet in het geringste. Het belangrijkste in de hele paardenkunde bestaat daarin, te kunnen beoordelen in hoeverre de totaal kwaliteit van het paard en aparte bijzonder goede lichaamsdelen klaarblijkelijk grotere of kleinere fouten in de bouw van het paard kunnen opheffen".*

M. Maurice Ephrussi. M. du Bos. Graf S. Lehndorff. Graf
Georg Lehndorff.
Das internationale Preisrichter-Kollegium von Baden-Baden.

Rechts staat de Landstalmeister Georg lehndorff.

De vroegere Pruisische Oberlandstallmeister Georg Lehndorff zei verder al in de eerste druk

van zijn, een halve eeuw geleden verschenen "Handboek voor Paardenfokkers", dat er onder 1000 foutenkijkers nauwelijks een paardenkenner is:

"Een hele periode werden in de hippologische literatuur afbeeldingen van zogenaamde "correcte" paarden weergegeven. Die correcte vorm werd geprezen als zijnde het ideaal. Daarop zochten de gebruikers naar deze correcte paarden. Het zouden de saaieste dieren van de wereld geweest zijn, zonder spirit, zonder moed, zonder bewegingen als ze alleen maar vrij van fouten zouden zijn.

Het is typisch, dat bij honderden naslagwerken m.b.t. beoordeling vroeger en nu steeds meer slechts aparte lichaamsdelen worden weergegeven. We vinden talloze afbeeldingen en foto's van deze afzonderlijke lichaamsdelen die als zodanig het ideaal weergeven en ook zoals het niet moet.

In het bijzonder geliefd zijn de schematische weergaven van de foutieve beenstanden. Met een dergelijke behandeling van de materie kweek je echter slechts „foutenkijkers“.

De toekomstige paardenkenner moet leren het paard in zijn geheel te beoordelen. Men moet er definitief van uitgaan om te leren hoe de afzonderlijke delen eruit moeten zien, maar men moet de leerling duidelijk maken, hoe hij de gegeven delen tegen het licht van duurzaamheid, prestatie en gebruik moet houden.

Dit is het werk van de fokker om het grootramige "evenwichtspaar" te produceren, dat paard, wat in zijn totaalbeeld in harmonie is en de uitgebalanceerdheid van alle vormen bezit. In hem zien we een ideaal, waarin we het ultieme streven van fokkersinspanningen belichaamd zien. Deze indruk moet door de bewegingen van het paard worden versterkt. Het gaat in alle gangen lichtvoetig, vrij en aangenaam over de bodem waarbij het zichzelf draagt.

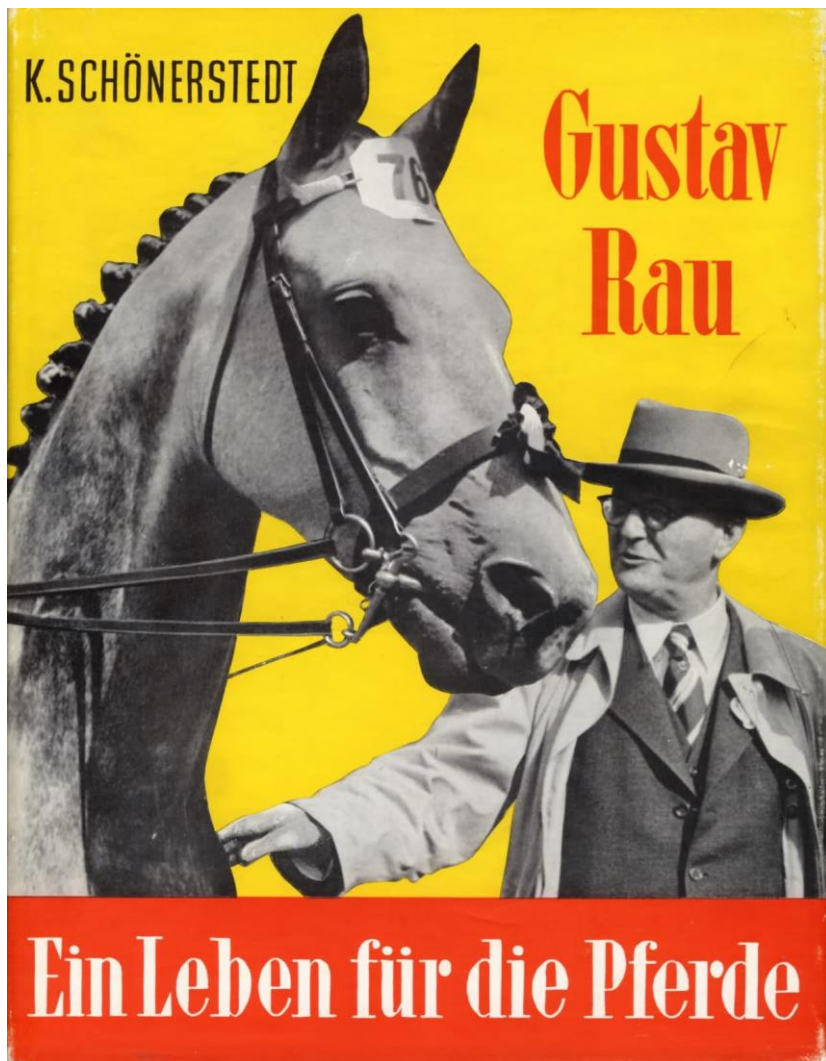
Disharmonie ontstaat, als een lichaamsdeel tegenover de andere delen niet in voldoende verhouding staat, dus als een paard een korte steile schouder, een korte opperarm, een korte achterhand, een korte dikke hals of te lange pijpen heeft voor- of achter.

De volmaakte harmonie geeft ook steeds de mooiste bewegingen. Het paard moet over grote lijnen beschikken, veel bodem dekken.

Grote lijnen worden verkregen uit belangrijke vormen zoals een lange hals, een schuine schouder, langdoorlopende schoft, een voldoende lange en vooral gewelfde rug en een lange, lichthellende croupe.

Een paard staat over veel bodem als het over een gunstige mechaniek beschikt, d.w.z. vooral een lange, schuine schouder met een lange opperarm (met een grote hoek in de elleboog) en een lang hefboommechaniek met van de achterhand heeft, met goede hoeking van de botten onderling.

Evenwicht is het meest doelmatige, omdat het de beste bewegingsmechaniek garandeert, want het evenwicht zal altijd het paard tonen dat over een hele goede skeletmechaniek beschikt“.

De geniale

Oberlandstallmeister Gustav Rau heeft vele boeken geschreven. Dat leidde er weer toe dat andere schrijvers boeken over Rau hebben geschreven.

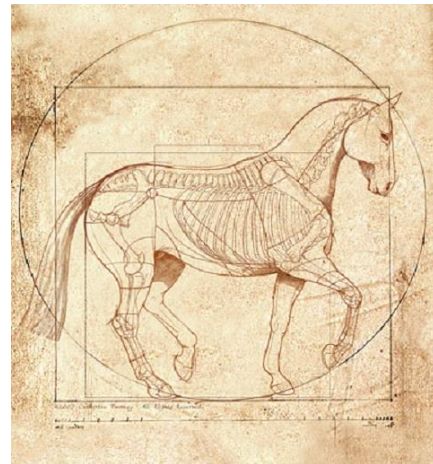
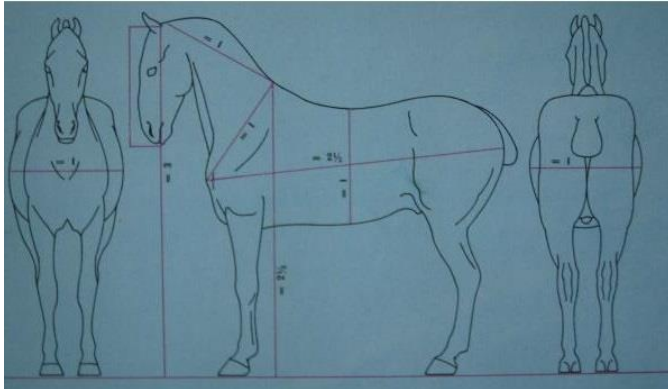
De geniale Oberlandlandstallmeister Dr. Gustav Rau verwoordde het evenwichtsmodel in 1910 als volgt:

“Als de harmonie en het evenwicht in de bouw van het paard- en de daaruit voortvloeiende evenwichtige bewegingen- ontbreken, gaat men het evenwicht erbij bedenken. Op dit terrein kent de fantasie van mensen geen grenzen en maakt men de wetten van de natuur ondergeschikt aan hun rijke fantasie.

Men verkrijgt geen rijpaardvaardigheden door toevoer van Engels Volbloed (raceskelet). Allereerst is een uniform type vereist. De bouwstenen bestaan uit een combinatie van lengte- breedte- en hoogte dimensies en de vormen van het skelet. Bij een uniform type, een uniform skelet, uniforme verhoudingen, gelijke voortstuwing- een samenspel van gelijke elementen benodigd voor de verlangde prestaties. Alleen als deze uniforme elementen aanwezig zijn, dan is de hele fokkerij gelijkmatig in de prestatie. Des te meer typen in de fokkerij, des te groter worden de nadelen”

Deze uitleg van Dr. Rau heb ik vervolgens op het skelet geprojecteerd en daarmee is het evenwichtmodel en hoe te meten is ontstaan. In Paarden beoordelen (3) wordt dat verder

uitgelegd. Overigens werd door Franse veterinaire Bourgelat in de 18^e eeuw met dezelfde evenwichtslijnen gewerkt en ook Leo da Vinci deed dit al in de 15^e eeuw.

Bourgelat in de 18^e eeuw en Leonardo da Vinci in de 15^e eeuw hadden allang begrepen dat alles bij een paard om de harmonische verhoudingen draait.

Met dit gegeven in de hand ben ik gaan zoeken naar paarden in de oudheid om te kunnen achterhalen hoe de natuur destijds de paarden evolutionair had gevormd. Bij de Egyptenaren kom je dan in graftombes uit, bij de Perzen en Grieken vind je vooral de standbeelden die hun tempels sierden.

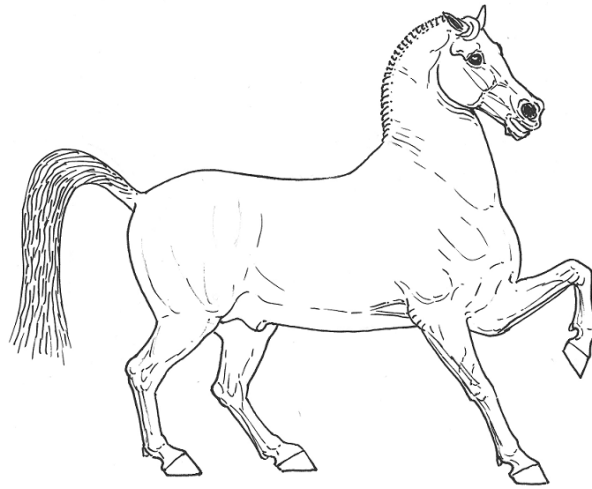
En wat je altijd op deze afbeeldingen ziet is harmonie, een fraai hoofd met een ronde kaak, een vrij verticale maar wel goedgewelfde hals met een lange nek, een gewelfde rug en goed ontwikkeld beenwerk.

Onmiskenbaar zijn bij de paarden van de Egyptische Farao's niet alleen de Arabische maar ook harmonische kenmerken te herkennen en dat gaat ook voor de Perzische paarden uit de 5^e eeuw v. chr. op.

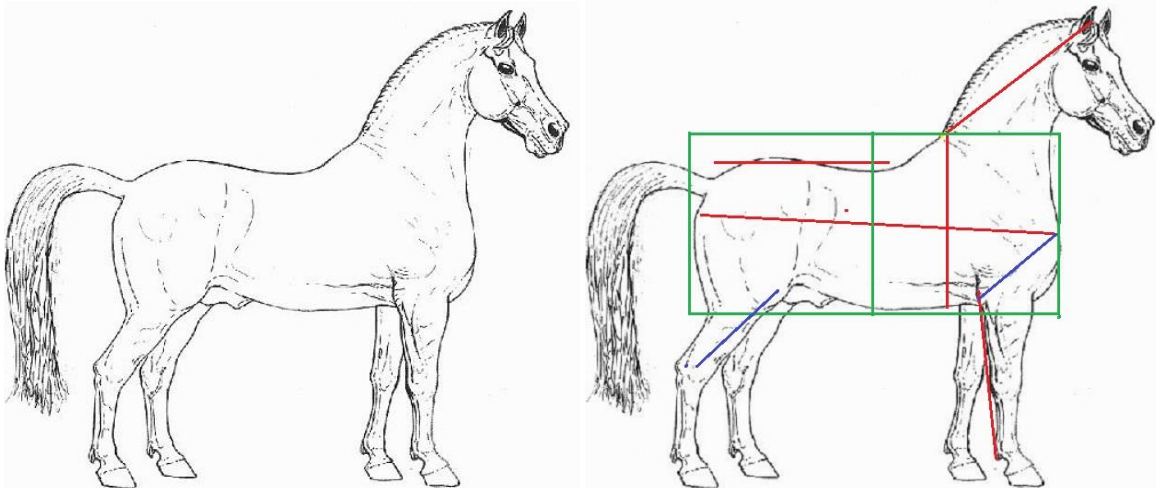
Het beste paard dat ik in de oudheid heb kunnen vinden is het Griekse paard dat door de archeologen op 500 jaar v. Chr. werd gedateerd. In die tijd liepen er nog volop wilde paarden en het ligt voor de hand dat de kunstenaars van destijds de door hen gebeeldhouwde paarden zo zuiver mogelijk weergaven. Dit prachtige standbeeld staat in Nationaal museum te Athene. Vermoedelijk is het een van reeks standbeelden die de verschillende hoge schooloefeningen van het paard weergaven. Van dit standbeeld zien we dus een paard dat

zich in de levade gaat verheffen. Ik heb dit beeld als eens vaker op mijn pagina gezet en er waren maar weinig mensen die zagen dat dit de voorbereiding tot de levade is.

Links het standbeeld uit de 5^e eeuw voor chr. in Nationaal Museum te Athene en links zoals het door Harry van Zoomeren is hersteld.

Helaas is het beeld niet helemaal compleet en daarom heb ik de bekende paardenkunstenaar Harry van Zomeren gevraagd om het beeld weer te herstellen (foto 8). Vervolgens heb ik hem gevraagd om dit paard op stand te tekenen zonder ook maar een millimeter in de verhoudingen te veranderen. We hebben nu een vrij zuiver beeld hoe het paard er 2500 jaar geleden in de toenmalige wereld er uitzag.

In aflevering Paarden beoordelen (3) wordt het evenwichtsskelet met de verhoudingen beschreven. Dit Griekse paard van 2500 jaar geleden voldoet daar precies aan.

En wat blijkt: Met de evenwichtslintjes voldoet dit paard nagenoeg exact aan het door Dr. Rau omschreven evenwichtsmodel. Dr. Rau had dus feilloos begrepen hoe de evolutie en de zwaartekracht functioneert en aan wat voor fysieke voorwaarden het paard moet voldoen om zich in balans te kunnen verplaatsen. In de volgende beschouwing zal ik uitleggen waarom het Oriëntaalse paard in het wild de hoge schooloefeningen, die hij dankzij het evenwichtsmodel, kon uitvoeren om te kunnen overleven.

